

Söz tarımdan açılmışken (II)

Aykut Göker

Tarımın sanayileşmesi yönündeki değişim, yalnızca yeni biyoteknoloji ve genetik mühendisliğinde değil enformatik[bilişim]teki ilerlemelere de dayanmaktadır. ABD'nin 1997'de yayımlanan **Ulusal Çevre Teknolojisi Stratejisi** dokümanında elektronik çağın çiftçisi şöyle tanımlanıyor:

“1995'ten 2020 yılına kadar çiftçiler, tek düze ürünlerden özelliği [spesialitesi] olan ürünler üretimine ve tümleşik [entegre] çiftçilik sistemlerine geçeceklerdir. Elektronik çağın çiftçisi, üreteceği ürünün seçiminde ve üretim kararlarında enformasyon sistemlerinden çok daha fazla yararlanır hale gelecektir. Coğrafi bilgi ve uzaktan algılama sistemlerine bağlı bilgisayar destekli tarım donanımları, çevre dostu gübre kullanım ve tarım zararlıları kontrol yöntemlerine daha fazla güvenilmesini ve tarımda hassas üretimi mümkün kılacaktır. Tarım makinaları daha az kirlilik yaratacak, ürünler iklim koşullarındaki değişikliklere daha geniş bir aralıkta uyarlanmış olacak, ve çiftçiler, bir yandan toprağı, suyu ve gübreyi çok daha etkin bir biçimde kullanırken, öte yandan, sanayi için, çok daha fazla çeşitte gıda, lif ve enerji bitkisi üreteceklerdir.”

Bu, ABD'nin 2020'leri hedef alan bir öngörüsü; ama isterseniz, tarımda bugün ne olup bittiğini görmek için, bize çok yakın bir coğrafyaya, İsrail'e bakalım. Tarımsal araştırmaların esas itibarıyla Tarım Bakanlığı'nın Tarımsal Araştırma Organizasyonu tarafından üstlenildiği İsrail'de *“tarımının neredeyse tamamı, çiftçilerle araştırmacıların işbirliğiyle yürütülen araştırma ve geliştirme faaliyetlerine dayanır. Yeni bulguları yaymaya yönelik, iyi kurulmuş bir hizmet sistemi sayesinde, araştırma sonuçları deneme ve uygulama için hemen tarlaya aktarılır ve çıkan problemler de çözüm için anında biliminsanlarına ulaştırılır.*

“İsrail süt inekleri süt üretiminde dünya şampiyonudur. Volcani Enstitüsü tarafından yürütülen bilimsel cins ıslâhı ve genetik sınama çalışmaları sonucu, 1970'te inek başına 6300 litre olan ortalama süt verimi bugün 10 bin litreye ulaşmıştır... İsraili tarımcılar biyoteknolojide, su akışını doğrudan bitkinin kök bölgesine yönlterek büyük su tasarrufu sağlayan damla-sulama tekniklerinde, toprak-solarizasyonunda ve sanayinin atık sularını tarımda sulama amacıyla kullanmada öncüdürler. Bu yetkinliklerini genetik olarak tasarılanmış tohum, biyopeptisid ve biyoinsektisid üretiminde olduğu kadar bilgisayarlaştırılmış sulama ve gübreleme sistemleri geliştirilmesinde de göstermektedirler.

“Yoğun araştırmalar sonucu, Batı Necef'in altındaki muazzam tuzlu su rezervuarı, sulama için, artık, başarıyla kullanılabilir. Avrupa ve Amerika'nın kış pazarları için yetiştirilen birinci sınıf domatesler bu tuzlu sularla sulanmaktadır. Hayvan sağlığını geliştirmek ve ürün verimini artırmak için suların elektromanyetik işlemlerden geçirilmesine ilişkin araştırmalardan umut verici sonuçlar alınmaktadır.

“İsrail tarafından tasarılan ve imal edilen bilgisayarlar, çiftçilerin gübreleme, bütün çevre faktörlerini izleme, besicilikte en az maliyet fakat en yüksek verimi sağlayacak yem kompozisyonunu ve çevre koşullarını (nem, sıcaklık vb) belirleme gibi gündelik işlerinde yaygın olarak kullanılır hâle gelmiştir.”

Sözün kısası İsrail, doğa koşullarının çok daha acımasız olduğu bir coğrafyada, geliştirdiği özgün teknolojilerle, tarımsal üretimi etkileyen doğa güçlerini bütünüyle denetim altına alma yolundadır. İsrail, bunun ötesinde, geliştirdiği teknolojiler sayesinde, tarımda üretkenliğini [produktivitesini] yükseltebilmekte, *“Avrupa ve Amerika'nın kış pazarları”nda* rekabet edebilecek ürünler yetiştirebilmektedir.

Biliyorsunuz, bizim de bir GAP'ımız var. Bu projenin kapsadığı tarım alanları, İsrail'in yüzölçümünden büyük (İsrail'in yüzölçümü, Golan Tepeleri, Batı Şeria ve Gazze Şeridi ile Doğu Kudüs hariç 20.700 km²; GAP kapsamındaki toplam tarım alanı bir yana bunun sulanabilir hâle gelecek bölümü bile 17.000 km²). Üstelik, bizdeki doğa koşulları da İsrail'deki kadar acımasız değil. Dahası bizim suyumuz “acı su” değil ve çok da bol. Ama, diyelim bundan beş yıl sonra, bu iki coğrafya parçası arasında, tarımda üretkenlik, yaratılan net katma değer, ithâl girdi kullanım oranı, net dış satış geliri ve toplumsal refah göstergeleri açısından bir karşılaştırma yapılırsa, kim daha başarılı çıkar dersiniz, İsrail mi yoksa GAP'ta alacağı sonuçlarla Türkiye mi?

agoker@ttgv.org.tr

CBT, 11 Ağustos 2001.